

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
Institut mezioborových studií

Vzdělávání policistů

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. František ŠNITR

Vypracoval:

Michal MACHÁČEK

BRNO 2006

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Vzdělávání policistů“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Brno 20. 4. 2006

.....
Michal MACHÁČEK

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Františku ŠNITROVI za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování bakalářské práce.

Michal MACHÁČEK

OBSAH

Úvod	5
1. Výchovně vzdělávací proces do roku 1990	7
1.1 Období od vzniku ČSR do roku 1939	7
1.2 Vzdělávání, výcvik a školení policejních sborů	9
1.3 Učivo a výcvik	12
1.4 Odborná příprava	13
1.5 Údobí okupace	14
1.6 Vzdělávání bezpečnostního aparátu v poválečném období	16
1.7 Školská soustava MV	18
1.8 Dílčí závěr	21
2. Současný vzdělávací proces	22
2.1 Vzdělávání dospělých	24
2.2 Cíle a vzdělávání v resortu ministerstva vnitra	26
2.3 Základní odborná příprava	29
2.4 Další vzdělávání	31
2.5 Vysokoškolské vzdělávání	33
2.6 Dílčí závěr	37
3. Srovnávání obou vzdělávacích koncepcí	38
3.1 Dílčí závěr	40
Závěr	41
Resumé	42
Anotace	43
Seznam použité literatury	44

Úvod

Policejní služba patří mezi povolání, kde je v porovnání s většinou jiných oblastí lidské činnosti rámec práv a povinností velmi důkladně vymezen zákonnými a dalšími právními normami a služebními předpisy. Každé služební jednání policisty se odehrává v právním rámci vymezujícím charakter, obsahy a způsoby jednání i použité prostředky. Současně ale platí, že i když policista má svoje významné pravomoci a povinnosti určené právními a profesionálními normami, velmi často je vykonává v situacích, které se odehrávají mimo přímou a systematickou kontrolu. Navíc nejen použité postupy, ale i dosažené výsledky je často obtížné jednoznačně posoudit, zhodnotit a ověřit.

Profesí, spojených se značnou autoritou úřední i osobní, s možností působit na druhé lidi a rozhodovat o nich, aniž mohou být jejich vykonavatelé přímo kontrolováni, je více (kromě policistů například lékaři, advokáti a soudci, část úředníků státní správy, kontroloři, učitelé atd.). Ve všech těchto povoláních vystupují otázky profesních povinností s významným etickým /morálním, hodnotovým, mravním/ závazkem a důrazem na sebekontrolu a správnost skutků.

Předmětem práce policistů jsou především rozmanití lidé se svými problémy, potřebami, nedostatky a vadami. Objektem působení je druhý člověk. Jednání s ním se odehrává v široké škále možností od podpory a pomoci až k jeho omezení a donucení. To obnáší vedle požadavků úzce pracovních i nároky osobní, lidskou úroveň toho, kdo takovou práci dělá. Policista by měl mít potřebné znalosti, dovednosti a zkušenosti z oblasti práva, taktiky policejní práce, policejní techniky, psychologie osobnosti a sociální psychologie. Především by sám měl být všestranně hodnotnou osobností. Člověkem, kterého je možné oceňovat, respektovat, vážit si jej, mít ho v úctě. Jedná se o otázky, které souvisejí se situací na trhu práce, vyhledáváním a výběrem nových vhodných lidí, jejich výchovou a vzděláním, osobním rozvojem při výkonu povolání, pracovní motivací i celkovým postavením policie a policistů ve společnosti a v neposlední řadě sociálním ovzduším uvnitř policejní organizace.

K zvládnutí těchto náročných úkolů je proto nezbytně nutný rozvoj kvalifikace, rekvalifikace, vzdělávacích aktivit, profesního a celoživotního vzdělávání vůbec.

V mé bakalářské práci, kterou předkládám, jsem se snažil o vytvoření alespoň částečného nastínění situace ve vzdělávání policistů u nás. A to nejen v poslední době, ale první kapitoly jsou věnovány policejnímu výcviku a výchově v minulých letech počínaje rokem 1918. Na základě literatury a materiálů, které jsem měl k dispozici, jsem pokračoval informacemi o vzdělávání po roce 1989. Rád bych zdůraznil, že musíme brát v úvahu značnou nedostupnost k některým podkladům, neboť, pohybujeme-li se v oblasti resortu vnitra, bývá většina materiálů určena pouze pro interní potřebu, není-li přímo utajena. Nedostatek podkladů je především patrný k období po roce 1948 až do začátku devadesátých let.

1. Výchovně vzdělávací proces do roku 1990

1.1 Období od vzniku ČSR do roku 1939

Než se s uvedenou tematikou budeme podrobněji zabývat musíme si alespoň ve stručnosti nastínit a připomenout okolnosti založení nového národnostního státu (28. října 1918). Nemalou měrou se na jeho vzniku podílela reprezentace vnitřního odboje samozřejmě za důležitého přispění vítězných mocností. Dne 30. října se k nově vzniklému státnímu celku připojili tzv. Martinskou deklarací i představitelé Slovenska. 14. listopadu na první schůzi Národního shromáždění byla zvolena forma čs. státu a tamtéž byl zvolen prezidentem republiky čelný představitel protirakouské emigrantské opozice prof. Tomáš Garrigue MASARYK. Do čela první vlády byl jmenován opoziční představitel monarchistů dr. Karel KRAMÁŘ.

Vzniklý státní útvar (Československá republika) musel již od počátku své existence řešit nemalé problémy, ke kterým mimo jiné také patřila urychlená aktivizace bezpečnostních složek v nových demokratických podmínkách. Tím se stalo četnictvo, systém recipovaný z Rakouska-Uherska rozděloval působnost a výkon bezpečnostní služby ještě mezi místní a státní policii.

Vznik četnictva lze časově zařadit do doby napoleonské. Od tohoto začátku bylo a lze říci, že i zůstalo vojensky organizovaným strážním sborem. Po všeobecném zavedení v Rakousku-Uhersku tvořilo samostatný vojenský útvar, v jehož čele stála četnická generální inspekce. (7) Četnictvo Československé republiky bylo podřízeno státním politickým úřadům, protože se jednalo o orgán státní politické správy, a v této souvislosti se také výcvik, vyučování a kontrola služeb podřizovala příslušným orgánům. Četnictvo nadále zůstávalo pod pravomocí Ministerstva vnitra a bylo „ nejvýhodnějším orgánem na udržení klidu a pořádku“. (16)

Činnost bezpečnostních sborů od samého počátku jejich existence je nemyslitelná bez teoretické a praktické přípravy. Jejím cílem je vzdělávat a připravit jednotlivé členy k výkonu bezpečnostní práce tak, aby dokázali náležitě plnit úkoly služby, kterou mají vykonávat.

Četnictvo v Československé republice navázalo na zkušenosti získané v období existence Rakousko – Uherska. Ve své činnosti se opíralo o centrální způsob řízení, zkušený důstojnický sbor, potřebné zákony a ucelenou soustavu předpisů. Situace státních policejních úřadů a jejich výkonných součástí, sborů uniformované a neuniformované stráže bezpečnosti byla odlišná. Po vzniku ČSR mělo potřebné zkušenosti a personální obsazení pouze policejní ředitelství v Praze. Nové sbory vznikaly jako samostatné jednotky, často ustanovováním lidí bez odpovídající praxe a v některých případech i bez teoretických znalostí povinností práce v daném oboru. Systém vzdělávání a výcviku utvářený spolu s formováním jednotlivých sborů se především ve svých počátcích potýkal s nejednotností a nedostatkem učebních programů.

1.2 Vzdělávání, výcvik a školení policejních sborů

Ve sledovaném období nalzáme u četnictva a policejních sborů stráže bezpečnosti snahu o realizaci vzdělávání, výcviku a výchovy jako celoživotního procesu. Všeobecným cílem bylo připravit všechny členy k výkonu bezpečnostní služby tak, aby dokázali plnit úkoly vykonávané služby. (9) K tomu účelu byly zřizovány speciální školy, pořádány kurzy a organizování doškolování.

Vzdělávání a výcvik četnictva i sborů stráže bezpečnosti vycházely z potřeb výkonu bezpečnostní služby. Adepti byli přijímáni do škol při doplňovacích odděleních na pětiměsíční kurz. Poté byli rozmístováni na příslušné stanice, v případě, že se osvědčili, získávali definitivní zařazení a hodnost strážmistra. Kromě nástupních škol, které absolvoval každý nově přijatý, byly vyšší stupně škol školami výběrovými. Přijetí bylo podmíněno předchozím kvalitním výkonem služby, odsloužením určitého počtu let, složením přijímacích zkoušek a dalšími stanovenými podmínkami. Obecná podmínka byla nejméně čtyři roky služby a k přijetí do hodnostní školy bylo samozřejmě podmíněno přísným výběrem. Kurz trval deset měsíců a kvalifikoval úspěšné absolventy pro funkci velitele stanice. Z nejosvědčenějších velitelů pak byli vybíráni frekventanti kurzu pro výkonné důstojníky. Délka kurzu činila šest měsíců. K aktivaci škol, které poskytovaly odborné i všeobecné vzdělání, docházelo na základě potřeb praxe. Totéž platilo i o zřizování kurzů. Ty byly určeny k získání znalostí a dovedností spjatých pouze s určitými druhy služeb. Kurzy byly organizovány jednak samostatnými bezpečnostními službami, jednak bylo využíváno nabídek organizací civilních. K upevnění vědomostí, osvojení nových zákonů, nařízení a předpisů a k rozboru poznatků praxe sloužilo pravidelné školení u výkonných útvarů. Vysoká policejní škola ani četnická škola neexistovala. (9)

Kromě tradičních začaly postupně vznikat soustavy nových četnických útvarů, kterým dominovala vůdčí myšlenka : zvýšení odborného vzdělání. (14)

Pro sbory bezpečnostní stráže a četnictva byla zdůrazňována důležitost vzdělání pro další profesní růst a kariéru členů sboru četnictva, důstojníků i policejních úředníků. Proto byly realizovány zvláštní odborné kurzy, výcviky a školení za pomoci učitelů, kteří byli

přidělení z řad četnických důstojníků a v případě potřeby doplnění i civilními odborníky. (19) Výběru učitelů byla věnována zvláštní péče, protože učitel musel kromě vědomostí odborných a všeobecných „prokázat znalosti pedagogické a být vzorem frekventantům po stránce mravní.“ (14) Zde bychom mohli datovat první náznaky psychologického vzdělání v linii učitel – žák.

Školení a výcvik četnictva probíhal ve školách zřízených u doplňovacích odděleních zemských četnických velitelství, ve zvláštních odborných kurzech a na četnických stanicích. Četnické školy tvořily škola četníků na zkoušku, škola pro výcvik velitelů stanic a škola pro výcvik výkonných důstojníků. Na základě zvláštních předpisů, výnosů ministerstva vnitra a na instrukce pro četnické školy probíhal výcvik četnických správních důstojníků, gážistů mimo služební třídy skupiny služeb a důstojníků účetních a účetní kontroly. Výběru učitelů byla věnována zvláštní péče. Učitel musel kromě vědomostí odborných a všeobecných prokázat také znalosti pedagogické a psychologické a každý si sestavoval pro svůj předmět vyučovací program a předkládal jej veliteli doplňovacího oddělení. Předmětům všeobecného vzdělání byla věnována jedna čtvrtina vyučovací doby, další části byly rozděleny na opakování a zkoušení. Vybrané učivo mělo být vyučováno s využitím potřebných pomůcek opatřených ze státních prostředků, širší učivo mělo být přednášeno pouze v případě, že by vedlo k lepšímu pochopení a osvojení požadovaných znalostí.

O způsobu vyučování se velitel přesvědčoval hospitacemi. Pravidelně každý měsíc se konaly porady učitelského sboru, kde byly projednávány otázky jak výuky, struktury vyučování, tak kvalifikace a prospěch žáků. K výcviku ve speciálních odvětvích bezpečnostní služby pak byly zřizovány zvláštní kurzy. (16)

Požadavky praxe vedly k návrhům na zařazení nových předmětů na různé stupně četnických škol. Jednalo se o odborně orientované předměty – kriminologie, kriminální sociologie – ale pozornost byla věnována i společenskému chování a veřejnému vystupování. Bylo navrhováno zavést psychologické zkoušky před každým předpokládaným zastáváním vyšší funkce, nebo před povyšováním do důstojnických hodností.

O „psychotechnických zkouškách pro bezpečnostní službu“ se zmiňuje Šeracký ve svém článku, který začíná krátkým historickým exkurzem, a poté podrobněji rozpracovává celou problematiku. (17) Pro výběr policejních důstojníků byla uznána nezbytnost zapojení

tohoto oboru, protože byly tím zkoušeny jak pozornost a soudnost přijímaného, tak i jeho paměť. Později bylo oficiálně nařízeno zavádět psychotechnické zkoušky při výběru uchazečů pro četnickou službu.

Jak dále Šeracký upozorňuje, povolání vyžaduje člověka celého s jeho schopnostmi, zájmy i prací. A proto musí existovat opravdový vnitřní poměr, rovnováha mezi člověkem a povoláním a největší přizpůsobení každému druhu služby.“ I když dále zastává názor, že každá práce – pokud jde o její techniku – je nezávislá na schopnostech a vlastnostech člověka, každý pracovní proces má svou vlastní zákonitost, která se měnit nedá. Ovšem vlastnosti člověka, které připouští vypěstění a zdokonalení, umožňují největší přizpůsobení práce pracovníkovi. (17)

Zmiňovanými psychotechnickými zkouškami se proto předpokládalo, že budou vybírání uchazeči, kteří by vyhovovali požadavkům různých oborů povolání, a jaké s sebou bezpečnostní služba přináší. Od bezpečnostních orgánů se vyžadovalo správně a rychle postřehnout určitou situaci, odpovídajícím způsobem se rozhodnout a posoudit situaci, přitom být v souladu s platnými předpisy. I když „dnešní život nese s sebou, že se nemůžeme přímočaře rozhodovati a jednati, nýbrž je třeba zařizovati se též podle poměrů a podle okolností.“ (17)

Četnický výcvik byl pojímán jako nezbytný předpoklad pro správný výkon četnické služby. Účelem pro získání potřebných odborných a všeobecných vědomostí, docílení nezbytného stupně fyzické zdatnosti a vypěstování odpovídajících morálních vlastností. K tomu byla nutná odborná příprava velitelů schopných vést teoretické i praktické vyučování podřízených. Vzdělávání a výcvik četníků byl celoživotní proces, na kterém se aktivně podílel každý příslušník četnictva.

U sborů uniformované stráže se vyvinul systém tvořený cvičnou a hodnostní školou, přípravnými kurzy k vykonání zkoušky podúřednické a úřednické a pokračovací výcvik zabezpečovaný týdenními školami u všech oddělení. U neuniformované stráže se jednalo i o školu pro výcvik prozatímních policejních agentů, přípravné kurzy ke složení zkoušky podúřednické a pokračovací výcvik u policejních úřadů. Členové sborů se účastnili školení a odborných kurzů.

1.3 Učivo a výcvik

Souhrnné učivo škol mělo být původně rozděleno na jednotlivé stupně škol. Aby okruh vědomostí získaných na nižším stupni sloužil jako základ ve stupni vyšším, kdy by byl rozšiřován o další vědomosti a systematicky sjednocován. Na všech úrovních škol se rozsah učiva měl omezit na nejnutnější míru tak, aby absolvent dovedl úspěšně plnit služební povinnosti, k nimž měl být po ukončení školy povolán.

Rozdělení školení a výcviku do celé služební doby mělo poskytnout dostatek času, aby si frekventanti vyzkoušeli také nejsložitější poznatky, zajistit doplňování vědomostí průběžně s tím, jak dochází ke změnám právního řádu a přispívat k upevnění znalostí.

S otázkou školení a výcviku byla řešena i otázka kvalifikovaných učitelů škol sborů stráže bezpečnosti, protože dosud na školách vyučovali úředníci sboru bez potřebné přípravy nad rámec svých běžných povinností.

Dalším problémem a dalo by se říci nejzávažnějším, byl nedostatek finančních prostředků a z toho plynoucí nedostatečná systemizace služebních míst. To se v praxi odráželo snaze omezit čas věnovaný vzdělávání, výcviku a neumožnilo vytvořit plně kvalifikovaný učitelský sbor, který by se věnoval výhradně všestranné přípravě sborů stráže bezpečnosti. (14)

1.4 Odborná příprava

První nezbytná opatření vedla ke zkvalitnění odborné přípravy. Při hodnocení této oblasti bylo poukázáno na problémy podkopávající kvalitu vzdělání, výchovy a výcviku. Jednalo se především o absenci :

- jednotného řízení vzdělávání, výcviku a výchovy,
- vzdělávacích cílů a jednotných osnov škol,
- směrnic pro výuku,
- potřebného času pro náležité osvojení poznatků,
- odborného vzdělání úředníků – učitelů,
- odpovídajících učebních pomůcek,

Jednotícím orgánem v celém oboru výkonné bezpečnostní služby a školství byl generální velitel s podporou generálního velitelství. Jeho právem mělo být zřizování řádných škol a kurzů, schvalování učebních osnov a vnitřních školních řádů provádění vrchního dozoru v celém rozsahu oboru školení. (14)

1.5 Údobí okupace

V období obsazení ČSR okupačními vojsky Německa (15. 3. 1939 – 9. 5. 1945) přejala vláda do svých služeb převážnou část předmnichovské policie a četnictva. V protektorátu fungovaly společně německé policejní součásti (téměř všechny jejich typy) a dále české protektorátní policejní složky, které byly postupně připodobňovány německému vzoru. Nadále zde existovalo četnictvo, státní policie a obecní policie. Nově bylo vytvořeno vládní vojsko v síle deseti pěších praporů. Ve skutečnosti bylo pomocným policejním sborem a tvořilo vlastně doplněk pro dřívější bezpečnostní systém, policii a četnictvo. Hlavním představitelem byl generál Ježek, bývalý zemský četnický velitel v Čechách. Protektorátní bezpečnostní sbory měly až do roku 1942 vlastní velení. Ze speciálních zařízení zůstalo zachováno do roku 1942 Ústřední četnické pátrací oddělení v Praze a dále četnické pátrací stanice, četnické pohotovostní oddíly a četnické silniční kontrolní stanice, které byly později zrušeny (jejich činnost definitivně ukončil atentát na říšského protektora R. HEYDRICHA 27. 5. 1942). Další činnost bezpečnostního aparátu pak spadala pod přímé velení německých okupantů. Převážně fungovaly složky, které se zabývaly potíráním obecné kriminality. Zásadní změna pak byla provedena v roce 1944, kdy všechny tyto složky byly inkorporovány do jediné, označované nyní globálně jako **protektorátní policie**, jejíž součástí bylo nyní i **hasičstvo z povolání**. Bylo zde patrné přizpůsobení se německé organizační struktuře. (10)

Na rozvoji vzdělávání protektorátních bezpečnostních sborů neměla německá vláda pochopitelně zájem. Doplnění, které z počátku nebylo praktikováno vůbec, od roku 1942 provizorním způsobem, bylo nyní taxativně určeno. Uchazeči, kteří splňovali uvedené předpoklady (např. německá státní nebo protektorátní příslušnost, průkaz, že nejsou židi ani židovskými míšenci...), mohli být ustanoveni policejními čekateli, kteří pak sloužily ve dvouleté zkušební době. Pokud se během ní zjistilo, že čekatel nemá potřebné způsobilosti pro službu, byl propuštěn. Jinak musel každý čekatel během zkušební doby absolvovat dvanáctiměsíční policejní čekatelský kurs a úspěšně složit závěrečné zkoušky. (10) Postupně měly tyto složky zaniknout úplně a nahradit je měly bezpečnostní složky německé – sicherheitsdienst a nechvalně známé gestapo (geheimstaatspolizei).

Činnost policejních sborů jako celku byla spojována s povolným nástrojem gestapa (15), přestože jednotlivci z řad policie a četnictva bojovali proti fašistickým okupantům a byli za svoji činnost popravováni.

Na Slovensku byla již koncem roku 1939 ukončena výstavba státní bezpečnostní policie. K 1. 1. 1940 vznikla ÚŠB (Ústredňa štátnej bezpečnosti). Byla zřízena jako fašistická státní policie po vzoru gestapa. Z nacistických příslušníků německé menšiny na Slovensku byly vybudovány jednotky Freiwillige Schutzstaffel. (15)

V poválečném období byla provedena očista těchto složek od zkompromitovaných, nespolehlivých osob a husté agenturní sítě konfidentů. 30. června 1945 vydalo ministerstvo vnitřní věci, jímž byly zrušeny sbory četnictva, uniformované státní policie a obecní výkonné policie a vyhlášena organizace jednotného Sboru národní bezpečnosti v českých zemích.

1.6 Vzdělávání bezpečnostního aparátu v poválečném období

(do roku 1989)

Již v průběhu druhé světové války se v našem odboji postupně vyvíjeli dvě koncepce uspořádání v našem státě.

První skupina se sídlem v Londýně, opírající se o podporu představitelů kapitalistických států a protihitlerovské koalice, měla snahu navázat na demokratické zásady uplatňované v předmnichovské republice. Tomuto účelu měl sloužit i poválečný správní a bezpečnostní aparát. Proto již v letech války si naši představitelé v londýnské Státní radě vybírali důstojníky československých jednotek, které vysílali do speciálních britských škol, aby byli připraveni na pro budoucí výkon vedoucích správních a bezpečnostních funkcí. Školení vybraných důstojníků později probíhalo v městě Leamingtonu. S absolventy těchto kurzů se počítalo do funkcí vojensko politických komisařů jednotlivých okresů.

Druhá skupina, ve které byly síly vedené komunistickou stranou Československa, opírající se o spolupráci se Sovětským svazem, naproti tomu rozhodně prosazovaly, aby po vítězství nad fašismem byl podle nich starý, kolaborací s okupanty zkompromitovaný buržoazní a policejní a četnický aparát rozbit a nahrazen novým.

K rozhodným změnám organizaci výchovy a vzdělávání bezpečnostních orgánů dochází ve čtyřicátých letech v souvislosti s událostmi konce druhé světové války, následným vznikem jednotného Sboru národní bezpečnosti a politickými změnami přelomu čtyřicátých a padesátých let.

Základním kritériem budování československého bezpečnostního aparátu se po roce 1948 stalo třídně politické hledisko komunistické strany. Cílem bylo provést co nejrychleji centralizaci do té doby roztříštěného a nejednotného bezpečnostního školství. Začaly se rychle organizovat různé typy účelových kurzů a zkrácených škol pro velitele i řadové příslušníky. Celou situací se zabývaly nejvyšší stranické orgány a od toho se také odbýjela další orientace vzdělávání, která kladla důrazu na zabezpečení odborné přípravy a na kvalitní vzdělání

politické. Vzdělávání příslušníků SNB v tomto období bylo zaměřeno poněkud jednostranně a základním měřítkem bylo „...třídně politické hledisko a přispět k tomu, aby si dnešní mladí příslušníci, kterým naše komunistická strana a socialistický stát poskytují velkorysou možnost bezpečnostního a všeobecného vzdělávání, této možnosti s ohledem na porovnání s minulostí vážili...“ . (15)

Došlo k rozsáhlým kádrovým změnám. Předpokladem pro práci v SNB se stala oddanost ideálům komunizmu. Do velitelských funkcí byli dosazováni lidé bez potřebných praktických zkušeností, hlubšího odborného a často i všeobecného vzdělání. Význam získání odpovídajících teoretických znalostí byl podceňován. Problémem bylo zabezpečení kvalifikovaných učitelů a instruktorů. Důraz byl kladen na ideologické ovládnutí SNB. K tomu mělo přispět i školení vybraných vedoucích pracovníků v SSSR, kde měli získávat vysokou odbornost v sovětském bezpečnostním školství. K rozvoji vzdělanosti mělo rovněž přispět působení sovětských poradců na našem území.

Sovětských zkušeností bylo např. využito při zřizování útvarů, zajišťujících ochranu některých objektů zvláštní důležitosti, při vytváření a činnosti speciálních útvarů k ochraně vládních a stranických činitelů apod. Podle sovětských zkušeností s úsekovými zmocněnci byl vytvořen systém okrskových zmocněnců VB a podle vzoru sovětských družiníků byla vytvořena v roce 1952 Pomocná stráž VB. Na počátku padesátých let se v sovětských bezpečnostních školách a kurzech připravovali první pracovníci československé Bezpečnosti a později i příslušníci vojsk ministerstva národní bezpečnosti. Získávali zde cenné zkušenosti a znalosti pro rozvíjení bezpečnostní práce. To přispělo zejména k lepšímu plnění úkolů, které před Bezpečností stály v souvislosti s polohou Československa na západní hranici rodícího se socialistického společenství. (15)

1.7 Školská soustava MV

Zvyšující se nároky na kvalitu práce Sboru národní bezpečnosti, Pohraniční stráže, Vnitřní stráže a Civilní obrany vyžadovaly důsledné uplatňování sovětských zkušeností, k čemuž významnou měrou přispěli sovětsí poradci.

Současně bylo nutné přistoupit k dalšímu zdokonalování resortní školské soustavy. Více byly využívány možnosti přípravy vybraných příslušníků v sovětských bezpečnostních školách. Ve školském systému naší Bezpečnosti byl vytvořen jednotný třístupňový systém školení příslušníků Sboru národní bezpečnosti. Prvním stupněm byly základní školy ministerstva vnitra a Veřejné bezpečnosti. Druhý stupeň tvořila střední odborná škola MV F. E. Dzeržinského. Třetím stupněm byl kurs při Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Mimo tuto školskou soustavu existovala řada speciálních odborných a zdokonalovacích kursů.

V polovině „padesátých“ let docházelo postupně ve všech složkách československé bezpečnosti, Pohraniční stráže, Vnitřní stráže a Civilní obrany k prohlubování stranickosti a k důslednějšímu přístupu rozpracování a realizaci úkolů bezpečnostní politiky KSČ a socialistického státu. Upevnila se vedoucí úloha Komunistické strany Československa ve všech složkách. Ve státněbezpečnostních složkách a v operativě (pozn. dřívější označení pro výkonné neuniformované složky, především kriminální služby) dosahovala organizovanost v KSČ téměř sta procent, u ostatních složek a součástí včetně vojsk MV (s výjimkou vojáků základní služby) přesahovala 75 % . Ve stranických organizacích došlo ke zvýšení politické aktivity a iniciativy. (15)

V „šedesátých“ letech zvyšující se nároky praxe s sebou přinesly potřebu zkvalitnění odborné přípravy. Došlo k rozvoji třístupňové výchovně vzdělávací soustavy odborných škol. Jednalo se o základní školy ministerstva vnitra, střední odbornou školu MV a studium kriminalistického směru při Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Mimo tuto školskou soustavu existovala pestrá škála speciálních odborných a zdokonalovacích kurzů zakládaná již v „padesátých“ letech minulého století. Stimulem ke studiu se stalo schválení kvalifikačních předpokladů stanovených pro všechny funkce v resortu ministerstva vnitra.

Vojenská intervence armád Varšavské smlouvy (21. 8. 1968) likvidující reformní snahy „ šedesátých “ let a následné čistky znamenaly nástup velkého počtu nových členů do Sboru národní bezpečnosti. Došlo k prohloubení komunistické výchovy na všech stupních škol a od poloviny „ sedmdesátých “ let k zavedení povinné marxisticko – leninské přípravy.

Jednou možností získat určitý stupeň vzdělání bylo povolení studovat při zaměstnání a této možnosti využilo z celkového stavu příslušníků Sboru národní bezpečnosti 19,6 %. Přitom největší zastoupení vykazovalo studium „ Večerní univerzity marxismu – leninismu “ (tzv. VUML). O jasném směru vzdělávání v tomto období není pochyb. (3)

Školská soustava ministerstva vnitra si v „ sedmdesátých “ a „ osmdesátých “ letech kladla za cíl zajistit většině svých příslušníků požadovaný stupeň všeobecného vzdělání, zaměřit se na získávání odborné bezpečnostní kvalifikace a její prohlubování. V „sedmdesátých“ letech je zřizována v rámci resortu nová struktura bezpečnostního školství a to vybudováním třístupňové vzdělávací soustavy – Praporčická škola, Důstojnická škola a Vysoká škola Sboru národní bezpečnosti.

Praporčické školy sloužily k základnímu výcviku nově příchozích adeptů a zaměřovaly se na všeobecnou přípravu pro budoucí povolání. Působily při krajských správách SNB. V tomto období však dochází k centralizaci škol do tří regionů (Praha, Brno, Bratislava resp. Pezinok) a školy slouží zároveň jako záloha ministerstva vnitra a tvoří takzvané „pohotovostní pluky“ (k poslednímu avšak asi nejproblematictějšímu a nejdiskutovanějšímu masovému nasazení této „zálohy“ došlo při událostech 17. 11. 1989 a není proto divu, že se terčem kritiky stal i celý školský systém).

Důstojnická škola sloužila k dalšímu prohlubování znalostí, dovedností a vědomostí příslušníků SNB, kteří se již svoji službou osvědčili a zaručovali předpoklad dalšího možného růstu. Zpočátku bylo studium a možnosti získání důstojnické hodnosti umožněno prostřednictvím dálkového studia. Koncem „ sedmdesátých “ let dochází u výkonných útvarů (respektive uniformované složky) rovněž k centralizaci a škola je, jako jediná pro celou tehdejší ČSR, umístěna do objektu Pohraniční stráže a vojsk ministerstva vnitra v Holešově. Pochopitelně i tato škola patřila k zálohám ministerstva vnitra. Obdobně tomu bylo i v tehdejší SSR. Škola se stala součástí zálohy v Pezinoku.

Vysoká škola Sboru národní bezpečnosti se rovněž nevyhnula soustředěnému ideologickému vlivu. Svoji činnost zahájila v roce 1974 a stala se nejvyšším stupněm vzdělání v resortu ministerstva vnitra. Zde byli přijímáni jen příslušníci s předpoklady pro velitelské činnosti a samozřejmostí byly i tzv. kádrové předpoklady pro velitelské činnosti a samozřejmostí byly i tzv. kádrové předpoklady. Studium na této škole, která sídlila v Praze bylo pro výkonné útvary možné pouze prezenčně s délkou studia na čtyři roky. Nedlouho po založení Vysoké školy Sboru národní bezpečnosti v Praze se zakládá i Vysoká škola ZNB v Bratislavě určená pro práci vyšetřovatelů v rámci resortů ministerstva vnitra.

Kromě těchto uvedených škol existovalo vysokoškolské vzdělání pro příslušníky jak zpravodajských, tak i státněbezpečnostních složek. Podrobnější informace o druhu těchto škol se nezveřejňovaly. Jednalo se vesměs o utajované skutečnosti podléhající státnímu tajemství.

Existence všech uvedených vysokých škol byla v roce 1990 ukončena a druhu vzdělávání, sloužícího rovněž k propagaci bývalého režimu, se od této doby přestala věnovat patřičná pozornost a rovněž se přestalo informovat a zveřejňovat.

1.8 Dílčí závěr

Každá etapa našich dějin je vsazena do společensko-politického rámce, který vždy více, či méně určuje charakteristický ráz. Jedná se o naši minulost a období, byť i při vzpomínce ne tak příjemná. Navíc se jedná o nepopulární složku represivního charakteru, která je v dějinách naší země tradičně spojována s neschopností momentálně svrženého režimu. Záměrně jsou jí připisovány mýty a polopravdy, prezentace neúspěchů, které mají negativní vliv na veřejné mínění s cílem diskreditace předchozího režimu.

Zkvalitňování vzdělání, výcviku a výchovy jak policejních bezpečnostních sborů, tak četnictva, bylo konfrontováno s vývojem let čtyřicátých, kdy byly tyto druhy bezpečnostních složek nahrazeny novou formou organizace. Jejich zkušenosti a snaha o uchopení problémů představují inspiraci i pro současný vývoj policejního školství v České republice.

2. Současný vzdělávací proces

V souvislosti se společenskými změnami, demokratizací a na základě společenských potřeb musí policie kvalifikovaně a zodpovědně plnit nelehké úkoly specifického orgánu státní správy a zároveň se postupně transformovat v instituci, jejímž hlavním cílem je služba občanům.

V současnosti se setkáváme s novými druhy trestné činnosti jako je např. převaděčství, nelegální migrace, nezákonný obchod s drogami, pašování motorových vozidel, obchod s „bílým“ masem, extremismus atd. K odhalování a potírání zločinu všeho druhu je potřebná jeho znalost, pochopení souvislostí a následná predikce. Z tohoto důvodu jsou kladeny vysoké požadavky na současný vzdělávací proces.

Značný rozdíl mezi profesně – kvalifikační strukturou pracovních zdrojů na vnějším trhu práce a požadavky kladenými na specifické povolání policisty představuje závažný úkol pro oblast personální práce a vyvolává naléhavou potřebu přípravy každého policisty na výkon povolání od počátku jeho služebního poměru. (18)

Dosavadní model systému resortního vzdělávání, který se utvářel v dozvučích zásadních společenských změn po listopadu 1989, usiloval o respektování a pružné reagování na potřeby Policie ČR a Ministerstva vnitra ČR, na uspokojování bezpečnostních potřeb společnosti v České republice a dalších aktuálních úkolů. Permanentní proces situačního reagování na měnící se společenské potřeby (zvláště v evropském kontextu), změny v pojetí policejní práce, systémové změny v řízení resortu MV i procesy „zcivilňování“ policejních funkcí ad. způsobily, že charakter i obsah současné profesní připravenosti policistů i zaměstnanců MV neodpovídá plně a především koncepčně změněným celospolečenským i resortním potřebám. Na funkcích vyžadujících úplné střední vzdělání nesplňuje (z celkového počtu zaměstnanců) stupeň vzdělání 14,6 %, na funkcích vyžadujících vyšší odborné vzdělání je to již 86,9 % a požadavek vysokoškolského vzdělání nesplňuje 19,2 %.

Kvalita policejní činnosti a její efektivnost jsou především ovlivňovány kvalitou vzdělání a profesní připravenosti policistů a zaměstnanců ministerstva vnitra. Proto jsou otázky vzdělávání v popředí zájmu jak vlastního ministerstva, tak i vlády České republiky, která také iniciovala tvorbu koncepce celoživotního vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Policie ČR.

Systematické vzdělávání, výcvik a výchova policistů proto patří k nejdůležitějším personálním činnostem a ke většině z nich má také velmi silné vazby. S určitými odlišnostmi platí totéž i pro zaměstnance resortu vnitra v pracovním poměru.

Existence systematické přípravy policistů a zaměstnanců k výkonu povolání úzce napomáhá při získávání a výběru nových pracovníků a usnadňuje tak řešení řady problémů spojených s personálním plánováním.

Vzdělávání, výcvik a výchova pracovníků resortu vnitra dále úzce souvisí s hodnocením jejich odborné způsobilosti a pracovních výkonů, se systémem odměňování, povyšování v hodnosti u policistů a s rozmisťováním pracovníků v struktuře Policie České republiky a Ministerstva vnitra.

2.1 **Vzdělávání dospělých** (terminologie – souhrn pojmů, definic a vysvětlení)

Koncepce celoživotního vzdělávání je založena na potřebě permanentní kultivaci člověka, jeho rozvoje a poznání ve všech obdobích života. Za hlavní problémy celoživotního vzdělávání se považují :

- vytváření předpokladů pro celoživotní vzdělávání již v období školního vzdělávání
- kompenzace nedostatků všeobecného vzdělávání prostřednictvím různých forem (distanční vzdělávání, vzdělávání dospělých)
- využití masových sdělovacích prostředků a informační techniky k podpoře neformálního vzdělávání a sebevzdělávání
- otevření tradičních vzdělávacích institucí širší veřejnosti
- budování nových speciálních zařízení pro vzdělávání dospělých

Vzdělávání a příprava na výkon povolání se v moderní společnosti stává procesem, který člověka provází celým jeho produktivním životem. Doposud ho připravovalo na práci a život, doprovázelo v určitých problémových situacích, nyní se ale stává středem všeho dění, centrem produktivní práce a zvládání života. (11)

Celoživotní vzdělávání je permanentní, nepřetržité kontinuální vzdělávání.

Vzdělávání je výchovný proces v němž člověk nabývá vědomosti s jejichž pomocí si osvojuje dovednosti, návyky a rozvíjí a zušlechťuje lidské schopnosti, zájmy a vytváří předpoklady pro utváření postojů, názorů, hodnot a přesvědčení. (2)

Celoživotní vzdělávání (celoživotní učení), pod kterým rozumíme záměrné působení na rozvoj osobnosti člověka, zejména na rozvoj jeho vzdělanosti a kvalifikace v průběhu celého života má člověku poskytnout možnost vzdělání v různých stádiích jeho rozvoje až do úrovně jeho možností v souladu s jeho zájmy a potřebami. Celoživotní vzdělávání tedy zahrnuje veškeré vzdělávání. Je nesprávné, je-li zaměňováno za pojem vzdělávání dospělých.

Vzdělávání dospělých je obecný pojem pro vzdělávání dospělé populace a zahrnuje veškeré vzdělávací aktivity, realizované jako řádné školské vzdělávání dospělých (získání stupně vzdělání), nebo jako další vzdělávání a vzdělávání seniorů. Je to proces cílevědomého a systematického zprostředkování, osvojování a upevňování schopností, znalostí, dovedností, návyků, hodnotových postojů i společenských forem jednání a chování osob, jež ukončily školní vzdělání a přípravu na povolání a vstoupily na trh práce. (13)

Další profesní vzdělávání je tedy součástí vzdělávání dospělých. Označuje jakékoliv profesní vzdělávání pracovníků v průběhu jejich pracovního života. Má přímou vazbu na profesní zařazení dospělého a tím i na jeho ekonomickou aktivitu. Jeho podstatou je vytváření a udržování pokud možno optimálního souladu mezi kvalifikací pracovníka a kvalifikovaností práce. Další profesní vzdělávání většinou organizují zaměstnavatelé (organizace, podniky, instituce).

Pro vzdělávání, organizované zaměstnavateli (podniky, institucemi, firmami, používáme pojem podnikové vzdělávání. Podnikové vzdělávání se může odehrávat jako vzdělávání v podniku (interní, vnitropodnikové vzdělávání, organizované podnikem ve vlastním vzdělávacím zařízení nebo na pracovišti). Vzděláváním mimo podnik (externí vzdělávání, vzdělávání na objednávku ve specializovaném vzdělávacím zařízení nebo škole). Vzdělávání v podniku (organizacích) může být organizováno jako vzdělávání na pracovišti (v rámci pracovního procesu) nebo vzdělávání mimo pracoviště . (11)

Jednotlivec je stále více a těsněji vtažen do procesů kolektivního rozhodování a učení. A tak se učení stává nutným předpokladem člověka pro řešení stávajících problémů a zvládnutí neustále měnících se podmínek a nároků života. Protože člověk jako občan a zároveň pracovní síla si musí vytvořit vlastní identitu, vlastní orientaci v situaci hodnotové a normativní libovolnosti. (2)

2.2 Cíle vzdělávání v resortu ministerstva vnitra

Příprava policistů k výkonu povolání musí současně respektovat zákonitosti vzdělávání dospělých a specifické rysy policie jako společenské složky zvláštního typu, která má centrálně řízenou hierarchickou strukturu a osobité sociální prostředí s převahou formálních vztahů nad vztahy neformálními, osobními. A hlavně se stále jedná o vojensky organizovanou instituci s vyhraněným posláním.

Profese policisty předpokládá připravenost pro vysoce náročnou činnost se značnou psychofyzickou zátěží, mnohdy v podmínkách ohrožení vlastního zdraví nebo života. Taková činnost vyžaduje kromě jiného vysokou úroveň kladné motivace. (6)

Z toho vyplývají i některé zvláštnosti policejní přípravy, spočívající zejména v převaze institucionalizovaného vzdělání, v častém prolínání vzdělávacích aktivit s výkonem služby a v silné diferenciaci různých typů studia a výcviku. To vše vyvolává nutnost rozvinout u policie intenzivní výchovné, vzdělávací a výcvikové programy, které by zaručily vysokou kvalifikovanost policistů a tím i žádoucí úroveň všech policejních složek. Nemůže jít o jednorázové opatření, kterým by se například doplnily existující mezery v přípravě policistů, ale o soubor klíčových změn. Ty musí zajistit průběžný rozvoj vzdělanosti a odborné kvalifikace všech policistů v souladu se současným i budoucím rozvojem bezpečnostních oborů. (4)

Obecně výchovně vzdělávacím cílem nástupní přípravy inspektorů Policie ČR je vybavit policisty, vědomostmi, dovednostmi a postoji, včetně psychické stability v zátěžových situacích, nezbytných pro výkon povolání policisty. Cílem je dosažení kompetence obsahující schopnost úspěšně plnit role a povinnosti vyplývající z pracovní funkce, kreativitu jako schopnost užití znalostí a dovedností v různých situacích, schopnost organizovat a plánovat vlastní práci, řešit problémy, schopnost inovace a schopnost v interaktivní spolupráci plnit zadané cíle. Cílem je tedy dosáhnout kompetence představované znalostmi, dovednostmi, intelektuálními schopnostmi, technickými dovednostmi apod., které však nejsou jenom jednoduchou akumulací znalostí a postojů. Jsou založeny na integraci, přenosu a mobilizaci znalostí. Vzdělávací proces by měl na policistu působit komplexně a vybavit ho :

a) profesní kompetencí k tomu :

- stát se v rámci služebního zařazení způsobilý ke služebním činnostem i rozhodování
- plnit samostatně a odpovědně služební úkoly při uplatnění vhodných taktických postupů s akcentem na zajištění vlastní bezpečnosti
- chovat se vždy v souladu s právem a svými povinnostmi

b) sociální kompetenci, umožňujícímu :

- pochopit a uvědomit si úlohu policie v demokratické společnosti
- stát se citlivý k mínění občanů a jejich požadavkům na policii
- předcházet konfliktům a v každém případě se naučit s nimi zacházet a řešit je

c) postoje umožňující mu :

- ztotožnit se včas s celoživotním posláním policejní služby a začlenit se do řad policie
- pečlivě a odborně udržovat v provozu a připravenosti svěřené prostředky
- naučit se rozpoznat, že účinná prevence má stejný význam jako policejní represe a proto ji začlenit do okruhu své každodenní policejní činnosti

d) psychickou odolnost, nezbytnou k :

- sebeovládání při traumatických zátěžových situacích
- využívat v rámci tréninku komunikace a činností při služebních zákrocích
- sebeovládání a získání odolnosti vůči stresu při zátěžových situacích běžných policejních činností

Po celospolečenských změnách v roce 1989 se postupně zpřetrhaly vazby na systém vzdělávání příslušníků bezpečnostního aparátu předchozího režimu. Po zrušení Vysokých škol SNB vznikla nová vysokoškolská instituce – Policejní akademie ČR. V útlumu se ocitlo praporčické a důstojnické vzdělávání, rychle se začala rozvíjet spolupráce s policejními školami některých „západoevropských“ zemí. Tyto změny však neprobíhaly systematicky se zasazením do koncepčního rámce, který by dostatečně jasně odrážel pojetí policejní práce jako služby občanské veřejnosti a personální vývoj policie.

Prvním systémovým pokusem bylo v roce 1993 zpracování nové koncepce základní odborné přípravy příslušníků pořádkové, dopravní, cizinecké a pohraniční policie. Po rozsáhlých konzultacích s výkonnými útvary policie byl zcela nově sestaven obsah studia a byl položen důraz na praktickou stránku výuky a výcviku. Modulovaný systém umožňoval značnou mnohotvárnost typů studia v závislosti na personální politice resortu.

V dubnu 1994 byl schválen „Návrh rámcové koncepce vzdělávání v oboru působnosti Ministerstva vnitra“, který vytvořil základní předpoklady pro vybudování pružného vzdělávacího systému. Schválením této koncepce však zároveň došlo k zániku důstojnických škol, neboť získání důstojnické hodnosti je limitováno vysokoškolským vzděláním. Zároveň však zákonitě vzniká vyšší zájem o studium na vysokých školách. Začátkem roku 1995 byla následně vyhodnocena dosavadní realizace rámcové koncepce a byly formulovány a upřesněny koncepční záměry.

V tomto období existovaly příznivé podmínky pro vytvoření a nastartování uceleného vzdělávacího a výcvikového systému na Ministerstvu vnitra ČR. Vlivem některých nepříznivých společensko – ekonomických podmínek, a zejména pak s nástupem nového vedení odboru vzdělávání a správy škol ministerstva vnitra sekce personální práce a vzdělávání, došlo v roce 1996 k ústupu od plnění základních principů přijaté koncepce. Některá nová organizační opatření rozvoj vzdělávacího systému ministerstva vnitra v letech 1996 – 1997 zpomalila.

Příprava policistů k výkonu povolání je v současné době tvořena základní odbornou přípravou a další odbornou přípravou.

2.3 Základní odborná příprava

Koncepční záměr z roku 1994 obsahoval tzv. modulový systém základní odborné přípravy, ve které se střídaly základní a specializovaná výuka ve středních policejních školách s výcvikem ve školních policejních střediscích a s praxí u útvaru Policie ČR. Navrhovaným obsahem a formami studia se tento projekt blížil evropským standardům. V následujících dvou letech prošla koncepce složitým názorovým a experimentálním vývojem a na konci roku 1997 bylo poněkud nešťastně rozhodnuto o zkrácení nejfrekventovanějšího typu odborné přípravy z 15 měsíců na pouhých 12. Projekt tím definitivně ztratil většinu svých původních pozitivních rysů.

Současný model základní odborné přípravy je tvořen výukou ve středních policejních školách v délce 9 měsíců a tříměsíčním výcvikem ve školních policejních střediscích správ Policie ČR. Malá hodinová dotace jednotlivých předmětů ovšem neumožňuje důkladné procvičení látky v seminářích, praktických cvičeních, modelových situacích a exkurzích s využitím metod problémové výuky a samostatného řešení úkolů.

Druhá část základní odborné přípravy trvá 3 měsíce a probíhá na školních policejních střediscích v jednotlivých krajích. Je realizována převážně formou praktického procvičování vědomostí, dovedností a návyků, získaných na středních policejních školách. Součástí této přípravy je i zácviková práce na policejních útvarech. Celková filosofie obsahu a organizačních forem odborné praxe je po inovaci postavena na principu tzv. blokové výuky převzatého z holandského policejního školství. (20)

Negativní stránkou odborné přípravy je především nedostatečná orientace na etickou a psychickou přípravu a na vytváření komunikativních dovedností a návyků. Nesprávně zvolená taktika, nedostatečné vyjadřovací schopnosti, nevhodná slovní zásoba a nedostatky v profesní etice – to vše v očích veřejnosti vytváří obraz neschopného a nevychovaného policisty. (5)

Hlavními příčinami současného stavu bylo v uplynulých letech nasazení výběru nepříliš kvalitním nábořem do služebního poměru k Policii ČR, učební osnovy nabitě přemírou teoretických informací a časově zkrácená doba přípravy začínajících policistů.

Situace je o to závažnější, že takto „nedokonalý“ policista má ze zákona možnost zásahu do nejzákladnějších lidských práv a svobod občanů.

Základní odborná příprava je určena pro nastupující policisty a je rozlišena rozsahem a obsahem podle druhu činností, podle jednotlivých služeb a podle plánovaného stupně vzdělání. Hlavní důraz je kladen na přípravu policistů pro výkon služby v pořádkové, dopravní, cizinecké a pohraniční policii. Pro policisty nastupujícího přímo do speciálních služeb Policie Ministerstva vnitra ČR je připravena řada jiných typů základní odborné přípravy lišících se obsahem, délkou, způsobem studia nebo případnou absencí některé fáze přípravy. Odlišně je pojata základní odborná příprava vytvořená pro absolventy veřejných vysokých škol, či civilního studijního směru Policejní akademie.

Obecným úkolem všech typů základní odborné přípravy je předat nově nastupujícím policistům nejdůležitější informace o poslání, organizační struktuře a úkolech resortu ministerstva vnitra a policie, o obsahu a významu základních legislativních norem v rámci bezpečnostního aparátu, o obecných formách a metodách policejní činnosti a o právech a povinnostech policisty. Před pracovníky vzdělávacích zařízení ministerstva vnitra je tedy postaven úkol jak z nově přijatého pracovníka „udělat“ policistu.

Základními východisky pro tvorbu nových a úpravu stávajících typů základní odborné přípravy jsou aktuální potřeby bezpečnostní praxe, posloupnost všech typů studia a ekonomičnost přípravy k výkonu povolání policisty. Z tohoto pohledu je základní odbornou přípravu nutno chápat jako nikdy nekončící proces formování obsahu, metod a organizačních prostředků, sloužících k předávání vědomostí, dovedností a návyků nově přijímaným pracovníkům bezpečnostního aparátu. (20)

Střední policejní školy MV ČR na území našeho státu se v současnosti nalézají v těchto městech : Praha, Brno, Holešov, Jihlava, Pardubice.

Kromě těchto škol existují také školící střediska a zařízení, která spadají pod velení jednotlivých krajských správ Policie ČR.

2.4 Další vzdělávání

Jedná se o termín se širokým významem , který zahrnuje různé formy vzdělávání a přípravy organizované zaměstnavatelem, v tomto případě tedy Ministerstvem vnitra a Policií ČR.

Pojem další vzdělávání resp. další odborná příprava je chápán široký komplex různých typů a forem vzdělávání a výcviku, které každému policistovi umožní doplnit, rozšířit a prohloubit si již získané odborné vzdělání, rekvalifikovat se a případně i získat nebo doplnit požadovaný stupeň vzdělání. V rámci další odborné přípravy získávají policisté a civilní zaměstnanci resortu znalosti a nové vědomosti vedoucí ke zvýšení možnosti uplatnění v pracovním místě. Specifické úlohy, velký rozsah a různorodost organizačních forem další odborné přípravy vyžadují, aby byla tato problematika v návaznosti na celkový vzdělávací systém řešena jako relativně samostatný koncepční úkol.

Další vzdělávání se v současné době realizuje těmito formami studia :

Rekvalifikační kurzy – jsou určeny pro policisty, kteří přecházejí do jiné policejní služby pro kterou nemají odpovídající odborné vzdělání. Obsahem těchto kurzů je upravena specializační část příslušné základní odborné přípravy.

Specializační příprava – je určena pro policisty, jejichž služební zařazení vyžaduje zvláštní profesní vědomosti, dovednosti a návyky. Svým obsahem specializační příprava navazuje na základní odbornou přípravu a vytváří odborné dovednosti policistů v dané specializaci s využitím zkušeností z jejich předchozí policejní praxe.

Inovační příprava – má za úkol obnovit, aktualizovat nebo rozšířit vědomosti a prakticko-dovednosti policistů v oblastech, které bezprostředně souvisejí s jejich pracovními činnostmi. Do forem inovačního výcviku svým obsahem a formou patří také služební příprava.

Služební příprava – v obecném smyslu představuje jakoukoliv přípravu policistů pro výkon služby. Jednou z příčin vzniku tohoto termínu jsou zákonná ustanovení o služebním

poměru příslušníků Policie ČR, ve kterých se hovoří o „...vycvičení a vyškolení policistů pro výkon služby...“ (12), tedy o služební přípravě. Tento termín však není nijak definován, byl převzat z „osmdesátých“ let a systémově není příliš vhodný, není vymezen jeho obsah, ani formy realizace. Služební příprava probíhá ve formě kurzů, krátkodobých školení, metodických zaměstnání a seminářů. Protože se v podstatě jedná o udržení a další prohlubování, rozšiřování a zvyšování připravenosti policistů na výkon služby, tedy o zdokonalovací přípravu, používá se vždy ve spojení s konkrétním předmětem jako je například služební tělesná příprava, střelecká příprava apod.

Jazyková příprava – je sice realizována formou specializačních nebo inovačních kurzů, ale trpí v současné době nesystémovostí a personální nezakotveností, tzn. Chybí přesné vymezení jazykových dovedností pro konkrétní funkce a logicky tvořený postupový jazykový systém srovnatelný s ostatními evropskými zeměmi.

2.5 Vysokoškolské vzdělávání

Studium na veřejných vysokých školách – umožňuje ministerstvo vnitra policistům a zaměstnancům v pracovním poměru na funkcích s požadovaným vysokoškolským vzděláním, kteří tento požadavek nesplňují. Pro policisty byly rychle vytvořeny studijní programy často s velmi diskutabilním zaměřením obsahu a formy výuky, takže hlavní tíhu vysokoškolského vzdělání Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR by měla nést Policejní akademie.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků – je oblast další odborné přípravy, která nebyla v minulosti systematicky řešena nejen v resortu vnitra, ale ani v civilním školství. Současný stav, kdy učitel nebo instruktor absolvuje odborné nebo pedagogické vzdělání a bez případné osobní iniciativy se již nikdy k rozšíření nebo zdokonalení svých pedagogických a odborných dovedností nedostane, je zcela nepřijatelný.

Studium na Policejní akademii ČR – je určeno pro policisty, absolventy maturitního studia s odborným nebo všeobecným zaměřením, zařazené na funkcích s předepsaným vysokoškolským vzděláním. Policejní akademie ČR umožňuje bakalářské studium. Významným úspěchem Policejní akademie ČR a celého resortu vnitra bylo udělení akreditace magisterského studijního programu „Bezpečnostně právní studia“, což je pro potřeby Ministerstva vnitra ČR zcela nezbytné. V současné době existuje i doktorský studijní program „Bezpečnostně právní studia“ navazující na studijní program magisterský. (1)

Policejní akademie ČR je státní vysokou školou univerzitního typu se sídlem v Praze. Byla zřízena zákonem Federálního shromáždění v roce 1992, svoji činnost zahájila 1. 10. 1992. PA ČR se řídí, stejně jako ostatní veřejné vysoké školy, zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. PA ČR má akreditované dva studijní programy, a to bakalářský studijní program „Bezpečnostní právní studia“ a navazující magisterský a doktorský studijní program se studijním oborem „Policejní management a kriminalistika“ a bakalářský studijní program „Veřejná správa“, studijní obor „Krizový management ve státní správě a územní samosprávě“. Výuka a vědeckovýzkumná činnost je organizována prostřednictvím odborných kateder, zejména právního, profesně bezpečnostního, ekonomického a společenskovedního

zaměření. PA ČR v Praze je nejvýznamnější pedagogické a vědeckovýzkumné centrum MV ČR a Policie ČR. Hlavním posláním PA ČR je vysokoškolská příprava specialistů pro vybrané policejní a další bezpečnostní činnosti a pro výkon řídicích funkcí v policejní praxi a ve státní správě. Zajišťuje vysokoškolskou přípravu především těch odborníků, jejichž kvalifikaci nelze zajistit na jiných vysokých školách. Ke studiu jsou přijímáni též studenti, kteří nejsou příslušníky Policie ČR. (22)

Standardní doba studia bakalářských studijních programů je 3 roky. V kombinovaném studiu se uskuteční v každém semestru tři týdenní soustředění s přednáškami ve škole, jinak se student připravuje na zkoušky domácím studiem odborné literatury, ev. individuálními konzultacemi s učiteli.

Studium se ukončuje státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je též obhajoba bakalářské práce. Absolventům je přiznáván titul „bakalář“ (ve zkratce „Bc“). (23)

Magisterský studijní program „Bezpečnostně právní studia“ navazuje na bakalářský studijní program. Podmínkou pro přijetí ke studiu je absolvování bakalářského studijního programu „Bezpečnostně právní studia“ nebo studijního oboru příbuzného. Absolventi jiných bakalářských studijních programů než je studijní program „Bezpečnostně právní studia“ mohou být přijati po úspěšném vykonání diferenční zkoušky z vybraných předmětů studijního oboru „Bezpečnostně právní studia“. Absolventi jiných bakalářských studijních programů než je studijní program „Bezpečnostně právní studia“ vykonají přijímací zkoušku odlišně – v souladu s § 49 odst. 3 zákona č. 111/ 1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) ve znění pozdějších předpisů. Nejprve vykonají diferenční zkoušku z vybraných předmětů studijního oboru „Bezpečnostně právní studia“ a ti, kteří splní stanovené podmínky, budou pozváni na řádný termín přijímacích zkoušek. Absolventi jiných bakalářských studijních programů se mohou hlásit pouze kombinovanou formu studia.

Standardní doba studia je dva roky. Studium je poskytováno ve formě prezenční a formě kombinované. V kombinovaném studiu se uskuteční v každém semestru tři týdenní soustředění s přednáškami ve škole, jinak se student připravuje na zkoušky domácím studiem odborné literatury. Studium se ukončuje státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je též

obhajoba magisterské práce. Absolventům je přiznáván titul „magistr“ (ve zkratce „Mgr“).
(24)

Doktorský studijní program „Bezpečnostně právní studia“ navazuje na magisterský studijní program. Podmínkou pro přijetí ke studiu je absolvování magisterského programu „Bezpečnostně právní studia“ nebo studijního programu příbuzného.

Standardní doba studia je tři roky. Studium je poskytováno ve formě prezenční a formě kombinované. Student se připravuje na zkoušky zejména individuálními konzultacemi s učiteli. Studium je zakončeno státní doktorskou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba doktorské disertační práce. Absolventi získávají akademický titul „doktor“ ve zkratce „Ph.D.“, uváděný za jménem. (25)

Pro ilustraci o velikosti této instituce uvádím statistický údaj o celkovém počtu studentů na počátku akademického roku 2001/2002. V denním i kombinovaném bakalářském studiu 2093 studentů. V denním i kombinovaném magisterském studiu 290 studentů nejméně s titulem „bakalář“. V akademickém roce 1992/1993 přitom činil celkový počet studentů hodnotu 298!

Vzdělávání takto velkého počtu studentů zabezpečuje celkem 13 kateder (katedra bezpečnostních služeb, katedra jazyků, katedra kriminalistiky, katedra kriminální, cizinecké a pohraniční policie, katedra kriminologie, katedra policejního managementu a informatiky, katedra profesní a tělesné přípravy, katedra soukromoprávních disciplín, katedra společenských věd, katedra technických prostředků bezpečnostních služeb, katedra trestního práva, katedra veřejné správy, katedra veřejnoprávních disciplín).

Vedle pedagogicko-výchovné činnosti patří k významným činnostem PA ČR uskutečňování celoživotního vzdělávání pracovníků v resortu Ministerstva vnitra ČR (případně dalších uchazečů z řad odborné veřejnosti). Celoživotní vzdělávání je integrální součástí policejního vzdělávání a představuje nezbytnou součást osobního rozvoje. Výzkumy prokazují, že efektivnost, výkonnost a kvalita policejní činnosti, vztah k profesi a službě veřejnosti se zvyšují úměrně ke stupni dosaženého vzdělání.

System řízení lidských zdrojů v Policii ČR je připravován v souladu s obecnými vývojovými tendencemi kladenými na systém zvyšování kvalifikačních požadavků policejních profesí v národním i mezinárodním kontextu. Koncepční záměr právem počítá s propojením systémů vzdělávání se systémem kariérního postupu, hodnocení a odměňování jako s integrální součástí systému řízení lidských zdrojů v Policii ČR. Předpokladem pro dosažení tohoto cíle je vytvoření dostatečného počtu vzdělávacích příležitostí i prostřednictvím diverzifikace celoživotního vzdělávání.

Nabídka vzdělávacích programů Policejní akademie ČR v rámci celoživotního vzdělávání je pracovníky policejní a bezpečnostní praxe kontinuálně využívána. Tyto aktivity PA ČR se staly dobrým standardem, službou, kterou praxe vnímá pozitivně. Největšímu zájmu se těší kursy s právním zaměřením, dále manažerské kursy a kursy zajímavě didakticky projektované.

Jen v roce 2001 se na PA ČR uskutečnilo celkem 38 kursů, jichž se účastnilo 1471 účastníků. Pracovníci PA ČR uskutečnili např. kursy ke vzdělávání pracovníků MV v záležitostech Evropské unie, k tématu Boj s korupcí, kurs nastupujících vyšetřovatelů-právníků, kurs pro kriminalistické experty a kursy k hospodářské a finanční kriminalitě. Pracovníci PA ČR se význačnou měrou zapojili do rozsáhlého školení řídicích pracovníků Policie ČR k novele trestního řádu č. 265/2001 Sb. (1)

2.6 Dílčí závěr

Přes na první pohled patrný nárůst požadavků nejenom na výkon ale i na vzdělávání policistů oproti situaci před rokem 1989 byla Česká republika v minulosti kritizována EU za nedostatky v oblastech: boje proti organizovanému zločinu, řízení lidských zdrojů, policejního vzdělávání a výcviku, lidských práv.

Uvedené nedostatky se řešily systémově. Nejprve byl realizován **Phare Project – Comprehensive System of Human Resources**. Projekt měl dvě části, prvá se týkala zefektivnění boje proti organizovanému zločinu, druhá část se zaměřila na tvorbu nových systémů (tvorba kariérního řádu, nový systém hodnocení, odměňování, výběr uchazečů o práci v policii, nové postupy výběru pro povyšování do funkcí, nový moderní systém vzdělávání a výcviku policistů, vytvoření postraumatických intervenčních týmů). (21)

Nový systém vzdělání a výcviku je založen na těchto principech:

- **změně filozofie policejní práce** (policejní práce musí být službou)
- **nezbytnosti nové image policie** (policista musí být vysoce kvalifikován, trénovaný, motivovaný, disponující vysokým etickým standardem)
- **kompetenčním přístupem ve vzdělání**
- **zvýšení odpovědnosti za sebevzdělání**

Tento nový systém byl implementován do Koncepce celoživotního vzdělávání policistů ČR, kterou schválila vláda ČR v 12/2001. Zde jsou již rovněž promítnuty hlavní principy Strasbourského Evropského etického kodexu. Principy v tomto kodexu obsažené předjímají další nové proudy v českém policejním vzdělání a výcviku. (8)

3. Srovnání obou vzdělávacích koncepcí

Budeme-li porovnávat vzdělávání od roku 1945 do roku 1989 se současnou vzdělávací koncepcí ihned nás upoutá poněkud jednostranné kritérium a to třídně politické hledisko komunistické strany. Předpokladem pro práci v SNB se stala oddanost ideálům komunismu. Do velitelských funkcí byli dosazováni lidé bez potřebných praktických zkušeností, hlubšího odborného a často i všeobecného vzdělání. Význam získání odpovídajících teoretických znalostí byl podceňován. Důraz byl kladen na ideologické ovládnutí SNB. Podmínkou úspěšného složení závěrečných (praporčických) zkoušek na základních školách té doby byla vedle zkoušky z odborných předmětů i zkouška z „marxismu – leninismu“. Vzdělání politické bylo upřednostňováno na úkor odborného, což se plně projeвило po celospolečenských změnách, které následovaly.

Nosným principem současného resortního vzdělávacího systému je poskytování kvalifikačních požadavků ve struktuře : stupeň vzdělávání, studijní obor nebo zaměření vzdělání a odborný kvalifikační předpoklad, které jsou povinně zapsány v systemizaci pracovních míst pro každou funkci.

System celoživotního vzdělávání policistů, který je souhrnem veškerých forem přípravy policistů k výkonu služby tvoří :

Povinná nástupní příprava pro všechny policisty bezprostředně pro přijetí do služebního poměru a její realizace na základě různých forem základní odborné přípravy.

Kvalifikační příprava je určena ke splnění požadavku stupně vzdělání, oboru nebo zaměření vzdělání a dalšího odborného požadavku stupně vzdělání, oboru nebo zaměření vzdělání a dalšího odborného požadavku, popřípadě požadavků stanovených pro jednotlivá služební místa v systematizaci služebních zařazení.

Další odborná příprava, která je určena k soustavnému udržování a prohlubování odborné kvalifikace potřebné pro výkon služby a zastávaného služebního místa a její obsah

navazuje na předcházející kvalifikační přípravu. Není závazně regulována a je realizována formou specializačních kurzů na základě individuálních rozhodnutí služebního funkcionáře.

Příprava k výkonu vysokoškolských funkcí realizována formou studia na Policejní akademii ČR. Ta slouží jako vrcholná vzdělávací a vědecká instituce v bakalářském studijním programu Bezpečnostně právní studia, Krizové řízení a v magisterském studijním programu, Bezpečnostně právní studia obor Policejní management a kriminalistika.

Dále pak již zmiňované studium na veřejných vysokých školách, které zaměstnavatel umožňuje policistům za zaměstnancům v pracovním poměru na funkcích s požadovaným vysokoškolským vzděláním.

3.1 Dílčí závěr

Každá společenská změna přináší mimo kladů samozřejmě i zápory. Této skutečnosti se samozřejmě neubránílo vzdělávání policejních složek. Slibně se rozvíjející model vzdělávání vytvořený v polovině čtyřicátých let minulého století byl vlivem společenských změn přeměněn v roztržité a nejednotné bezpečnostní školství. Začaly se urychleně organizovat různé typy účelových kurzů a zkrácených škol pro velitele i řadové příslušníky. Orientace vzdělávání kladla důraz na zabezpečení odborné přípravy a na kvalitní vzdělávání politické. Často se však stávalo, že byli upřednostňováni jedinci u nichž politické vzdělávání bylo nadřazeno odbornému. Přesto docházelo k postupnému zlepšování a zkvalitňování vzdělávání i když pozvolna a o něco později.

V současnosti je kladen důraz na rozvoj intenzivních vzdělávacích, výchovných a výcvikových programů, které mají zaručit vysokou kvalifikovanost policistů. Dále jde o novou strategii přípravy k výkonu povolání, která by představovala zlepšení výcviku a systému dalšího vzdělávání prostřednictvím modernizace. Rovněž nelze opomenout použití odpovídajících vyučovacích metod vhodných ke vzdělávání dospělých.

Závěr

V závěrečné bakalářské práci, kterou předkládám, jsem se snažil o vytvoření alespoň částečného nastínění situace ve vzdělávání policistů u nás. Je zřejmě patrné, že několik málo kapitol nemůže plně obsáhnout problematiku vzdělávání policistů. Stejně jako vzdělávání dospělých, což je poměrně nový a v současnosti moderní pojem, i když některé začátky můžeme vystopovat již v období let „dvacátých“ minulého století.

Chtěl bych zdůraznit, že je nutno brát v úvahu značnou nedostupnost k některým podkladům, neboť většina materiálů v oblasti resortu ministerstva vnitra je určena pouze pro interní potřebu a mnohdy podléhá různému stupni utajení. Značný nedostatek podkladů je patrný k období po roce 1948 až do začátku let devadesátých.

Cílem této koncepce je realizovat celoživotní vzdělávání, které poskytne profesní připravenost (vědomostní a dovednostní základ a schopnost jej dále rozvíjet) v návaznosti na nové pojetí policejní práce. To se vyznačuje chápáním policejní práce jako služby občanovi, jejíž prioritou je uspokojování občanských potřeb. Společnost očekává vysoký etický standart policisty a kromě zmíněné profesionality také kvalifikovanost a motivovanost.

Prakticky v každé kapitole se nějakým způsobem opakuje myšlenka vzdělávání dospělých a poukazuje se na nezbytnost dalšího celoživotního vzdělávání. Cílem by pak mělo být vytvoření uceleného systému resortního vzdělávání s vyváženými vztahy k civilnímu školství. Systému flexibilního k vývoji společnosti, k podmínkám vedení resortu a k potřebám policejní praxe. V případě vzdělávání policistů tato skutečnost platí o to víc. Nejedná se jen o vytvoření jakési prestižní výuky policistů, ale o vhodnou aplikaci naučeného profesionálního jednání. Ta se projevuje při komunikaci s veřejností odpovídajícím chováním a ne mocenským povyšováním, jak známe z let minulých. Doufejme, že vynaložené úsilí všech osob podílejících se na vzdělávání přispěje ke zvyšování prestiže policie.

RESUMÉ

Bakalářská práce nás seznamuje se vzděláváním policistů od roku 1918 až po současnost. Nejedná se pouze o vzdělávání policistů, ale i ostatních bezpečnostních složek, které působily na našem území. Úplný výčet a členění organizace těchto bezpečnostních složek nebyl učiněn z důvodu obsáhlosti a jejich strukturální složitosti .

Úvodní část pojednává o genezi vzdělávání bezpečnostních složek od vzniku Československé republiky roku 1918 do 30. 9. 1938 (období též označováno jako I. republika). Je tu zahrnuto období Protektorátu Čechy a Morava, i Slovenského státu do konce Druhé světové války (8. 5. 1945). Doba od roku 1945 do roku 1989. Třetí část se vztahuje dobu od roku 1989 resp. 1990 až po současnost. Následuje srovnání vzdělávacích systémů uvedených let. Práce je doplněna o seznam literatury, který doplňuje textovou část.

Anotace

Ve své bakalářské práci, která se zabývá vzděláváním policistů se snažím vystihnout historii vzdělávání bezpečnostních složek. V jednotlivých kapitolách se pokouším zachytit specifika uvedené doby a vlivy, které vzdělání určovaly.

Cílem bakalářské práce je poukázat na fakt, že vzdělávání bezpečnostních sborů má v našich zemích letitou tradici, a nejedná se pouze o fenomén dnešní doby.

Klíčová slova

Vzdělávání dospělých, vzdělání, výcvik, školení, odborná příprava, odborná praxe, další vzdělávání, celoživotní vzdělávání, výchova, studium, kombinovaná forma, bakalářský studijní program.

Annotation

In my own bachelor's work, which engage in education of policemen. I endeavour catch history of education's safety organs. I endeavour find in singles chapters ecularities mentioned season and influence, which dertmined education.

Objective bachelor's work is refer to fact that education of safety boards has tradition of many year's standing in our country and it isn't only prodigy of today's time.

Keywords

Education of adult, education, exercise (practise), skill, special preparation, special practise, adult next education, lifelong education, upbringing, study, elaboráte form, bachelor's study branch.

Seznam použité literatury

1. BARTOŠOVÁ, H. a kol. *Deset let Policejní akademie České republiky*. Praha: vydavatelství Dům, 2002, 27-29 s. ISBN 80-7251-092-4.
2. BENEŠ, M. *Úvod do andragogiky*. Praha: Karolinum, 1999, 22 s. 382-56-99
3. CÍSAŘ, A. *Problematika zvyšování odborné kvalifikace pracovníků bezpečnostního aparátu*. In Historie SNB 5 FMV. Praha: 1980, 21 s.
4. ČÍRTKOVÁ, L. *Základy psychologie pro policisty*. Praha: PA ČR, 1994, 26 s. ISBN 80-7281-547-3.
5. ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 2 vydání Praha: Suport 1996, 18,75-80 s. ISBN 80-85982-85-8
6. ČÍHAL, A. a kol. *Policejní deontologie* . 1999 (vybrané kapitoly společenských věd) 36 s.
7. KALOUSEK, V. *Vznik státu Československého a judikatura*. Věstník MV IX/1927 12 s.
8. KOMPLEXNÍ SYSTÉM řízení lidských zdrojů pro Českou Policii. Projekt PHARE, Praha: Ministerstvo vnitra ČR 1998, 42 s. CZ 98/UB/JH/02/1.
9. MACEK P., UHLÍŘ L., *Dějiny policie a četnictva I. , II.* Praha: Vydavatelství Police History 2000, 36 s. ISBN 80-902670-0-9.
10. MACEK P., UHLÍŘ L., *Dějiny policie a četnictva III.* Praha: Vydavatelství Police History 2001, 56, 87 s. ISBN 80-902670-1-0.
11. MUŽÍK, J. *Andragogická didaktika*. Praha: Codex Bohemia, 1998, 32 s. ISBN 80-85963-52-3.
12. NOVÝ, K. a kol. *Služební poměr příslušníků Policie ČR*. 1. vyd. Praha: Linde 1999, 46 s. ISBN 80-7201-176-6
13. PALÁN, Z. *Výkladový slovník dospělých*. Praha: DAHA, 1997, 130 s. ISBN 80-902232-1-4.
14. PEŠEK, J. *Z dějin policejního školství*. Praha: časopis Policista 1992, 14-16 s.
15. SNÍTIL, Z. a kol. *Stručný přehled dějin SNB* . Praha: 1981, 32-33,67 s.
16. SEDLÁČEK, D. *Armáda a národ*. Praha: Nakladatelství Mazač 1938 (s 75,93)

17. ŠERACKÝ, F. *Psychotechnické zkoušky pro službu bezpečnosti*. Praha: Bezpečnostní služba, č.8, ročník VI., 1936 (s.225-229)
18. Tiskový servis Odboru prevence a kriminality MV – MV Praha: 1998, 24 s.
19. TOBOLKA, Z. *Politické dějiny československého národa od r. 1848 do dnešní doby*. Praha 1937, 15 s.
20. Učební osnovy (pro základní odbornou přípravu policistů s úplným středním vzděláním se zaměřením na výkon funkcí přímé bezpečnostní povahy PČR) Praha 2001, 53-61 s.
20. [http: www.let.aa/oppv/OVPS/priority/index.html](http://www.let.aa/oppv/OVPS/priority/index.html)
22. [http: //10.8.72.2/akademie/o_skole/index.html](http://10.8.72.2/akademie/o_skole/index.html)
23. http://10.8.72.2/akademie/uchazec/prij_bak.html
24. http://10.8.72.2/akademie/uchazec/prij_mag.html
25. http://10.8.72.2/akademie/uchazec/prij_dok.html